

– це один із найголовніших соціальних інститутів на сучасному етапі розвитку суспільства. Вона є організованою та цілеспрямованою діяльністю соціальних суб'єктів, що передбачає узгодженість їхніх інтересів, встановлення і регулювання соціальних зв'язків та взаємовідносин між ними. Функціонування політики як соціального інституту пов'язане з завоюванням, здійсненням та розподілом влади, забезпеченням стабільної та ефективної діяльності суспільства.

Важливою умовою політичного курсу керівництва країни є проведення урядом економічної політики, від якої значною мірою залежать напрямки і темпи зростання економіки держави. При цьому в якості основних політичних аспектів економічного зростання можна виокремити: об'єм державних витрат, стабільність політичного режиму, його демократичність, рівень і масштаби корупції в державному апараті, залежність від міжнародної допомоги, наявність у державі офіційної релігії, характер політичної влади та рівень її легітимності, стан розвитку громадянського суспільства тощо.

И.В. Литовченко

ПОЛИТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ КАК СОЦИАЛЬНОГО ИНСТИТУТА

В статье осуществляется социально-философское исследование политических аспектов функционирования экономики как социального института. Показано взаимосвязи между социальными институтами политики и экономики, что представляет собой довольно сложную структуру и требует всестороннего системного анализа на каждом этапе развития общества.

Ключевые слова: политика, государство, социальный институт, экономика, власть, гражданское общество, информационно-коммуникационные технологии.

I. Lytovchenko

POLITICAL ASPECTS OF FUNCTIONING OF ECONOMY AS A SOCIAL INSTITUTION

The article carried the socio-philosophical study of the political aspects of the functioning of the economy as a social institution. Showing the relationship among social institutions, politics and economy, that is a rather complicated structure and requires a comprehensive system analysis at each stage of development of society.

Keywords: politics, government, social institutions, the economy, the government, civil society, information and communication technologies.

УДК 141.131 (477) (091) (045)

О.А. Матюхіна

С.Б. КРИМСЬКИЙ ПРО СОФІЙНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ Г.С. СКОВОРОДИ

Національний авіаційний університет

Анотація. У статті на основі філософської концепції С.Б. Кримського, розглядається софійність філософії Г.С. Сковороди як результат розвитку української філософії.

Ключові слова: Г.С. Сковорода, С.Б. Кримський, софійність, людина, духовність, свобода.

Вступ

Сучасний світ розвивається переважно в суто матеріальному напрямку. Стрімкий науково-технічний прогрес озброїв людство могутніми, небаченими досі технічними засобами пізнання, збереження, поширення інформації, комунікації, пересування. В той же час він породив небачені досі проблеми – глобальні проблеми сучасності, без вирішення яких подальший розвиток людства і навіть його існування опиняється під знаком запитання. Вже з минулого століття філософи наголошують на небезпеці суто матеріально-технічного розвитку цивілізації. Науково-технічні досягнення не стільки

Список літератури

1. Патрушев С.В. Институционализм в политической науке: этапы, течения, идеи, проблемы / С.В. Патрушев // Политическая наука. – 2001. – № 2. – С. 146-186.

2. Баранов Н.А. Институционализация в России: особенности национальной модели // Политическая экспертиза: ПОЛИТЭКС. -2007. – Том 3. – № 4. – С. 69-87.

3. Агафанов Ю.А. Противоречия экономического порядка как угроза создания гражданского общества в России: материалы всероссийской науч. – практ. конф. «Современное российское общество: проблемы безопасности, преступности, терроризма». – Краснодар: Краснодарская академия МВД России. – 2005. – С.15-17.

4. Анохин М.Г. Политика и экономическая жизнь общества / М.Г.Анохин // Известия Тульского государственного университета. Гуманитарные науки. – 2012. – № 2. – с. 242-251.

5. Тараканов Г. И. Особенности влияния политических и географических факторов на экономический рост. / Г.И.Тараканов // Евразийский международный научно-аналитический журнал. Проблемы современной экономики. - 2007. -№ 4 (24). – Режим доступа: URL: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=1631>.

6. Малув П. А. Факторы влияния государственной информационной политики на формирование институтов гражданского общества в современной России. / П.А.Малув // Известия Саратовского университета. Серия Социология. Политология. – 2012. – № 1. – с. 107-110.

сприяють розвитку людства, скільки служать засобами утвердження безмежного споживацтва як етапону, поширення масової культури замість цінностей культури загальнолюдської. Але сучасне суспільство далеко не завжди може помітити, осмислити загрозливий процес дегуманізації, оречовлення людини, втрати перспективи. Для сучасності, як відмічав С.Б.Кримський, стає характерною підміна духовності псевдодуховністю. Людина з хибною духовністю або псевдодуховністю втрачає шкалу цінностей, бачення перспективи власного і суспільного буття. Людина відстає від власних творинь. Псевдодуховність не дозволяє людині мислити на

тому рівні, якого вимагає сучасний цивілізаційний розвиток. Тому природно, що все частіше сучасні філософи звертаються до проблем духовності, її сутності, шляхів розвитку. Одним із них є український філософ С. Б.Кримський. У своїх творах він писав про неможливість сталого розвитку людства без відповідної духовності. Основою розвитку духовності виступає культура. «За переконанням С.Б.Кримського, культура оптимізує людинорозмірний світ, який є альтернативою усякій механістичності, бо він є структурованим за модусами творчості і свободи» [2, с.11]. Осмислюючи культуру, перш за все культуру українську, він, розглядаючи її архетипи, особливу увагу приділяє тим із них, що у своєму художньо – філософському втіленні виступають стимулом і основою духовності особистості. В українській культурі це, перш за все, архетип софійності. У своїх працях С.Б. Кримський досліджує софійність і в українській художній культурі [«Софийная основа сакральной топографии древнего Киева», «Про софійність, правду, смисли людського буття» та ін.], в українській філософії. Особливу увагу приділяє він філософії Г.С. Сковороди, наголошуючи на її софійності [«Філософ, якого «не спіймав» світ» та ін.]

Постановка завдання

Осмислення філософських концепцій С.Б. Кримського, особливо його культурологічних концепцій, зокрема ідеї про софійність, є важливим у сучасну добу, яка так потребує сталих цінностей, основ, допомоги в їхньому збереженні й утвердженні. Метою статті є окреслити, виділити на основі філософської концепції С.Б. Кримського, таку рису філософії Г.С. Сковороди, як софійність. Також важливим є відмітити її зв'язок із неоплатонізмом, вписаність у загально філософський процес пошуків шляхів досягнення цілісності людського буття. Цілісності як єдності Віри, Добра, Свободи, Знання.

Основна частина

С.Б.Кримський, розглядаючи базові архетипи української культури, наголошує на тісному зв'язку антропоцентризму української культури з архетипом софійності. «В Стародавній Греції була розроблена концепція софійності буття, що стала найбільш концентрованим виразом античної духовної культури. Вона виходила з подвійного розуміння розуму: як Логосу – інтелекту, що знаходиться в свідомості людини, нерозривно пов'язаного з світовим Логосом (Геракліт), або Нусом – Розумом (Анаксагор) і як Софії, або мудрості самих проявів буття. Інакше, софійність означає буття, запліднене потенційним словом, змістовним значенням» [4, с. 115]. Чисто людське прагнення до пізнання і розуміння світу виступає в єдності з творчістю, свободою, добром. Людина шукає мудрості, щоб втілити її в своїх діях, одухотворяючи себе і світ.

Архетип софійності знаходить свій яскравий прояв в українській народній культурі. Мотив пошуку мудрості як вищої цінності буття ми зустрічаємо в українських казках; у приказках мудрість виступає як найбільш дорогоцінний скарб людини. В історичних думках, поруч із військовими чеснотами, прославляється мудрість героїв.

Не буде перебільшенням сказати, що власне софійність української народної культури зумовила, після прийняття християнства, інтерес давньоруських книжників до такої філософської течії, як неоплатонізм. С.Б. Кримський наголошує, що в християнстві «... софійність буття означає його наповненість і одухотвореність Божественним Логосом як сенсозмістовною і творчо напруженою, динамічною першоосновою світобудови» [4, с.117-118]. Саме в християнському неоплатонізмі знайшло свій філософський вираз осмислення софійності буття, безмежних можливостей людини у самовдосконаленні. Тому цей напрям у візантійському богослов'ї, з його зосередженістю на проблемі сходження людини до божества, способом осмислення світу, філософською мовою, що мала виразно символічний характер, відповідав їхнім духовним пошукам і запитам. Давньоруські книжники отримали можливість через Візантію або через Болгарію, через твори представників "золотого віку" болгарської культури, прилучитись до неоплатонізму. В Київській Русі були відомі твори Порфирія, Теодора Ратуїського, Максима Сповідника та інших візантійських, болгарських мислителів, що викладали ідеї неоплатонізму. В "Ізборнику Святослава" вміщено філософський трактат Теодора Ратуїського, в якому було викладено ідеї, цитати зі «Вступу до "Категорій" Арістотеля» неоплатоніка Порфирія. Особливий інтерес викликали «Ареопагітики» ПсевдоДіонісія Ареопагіта. В «Пространном житії» Кирила філософія тлумачилась як «пізнання божі їх та людських речей, вчення про те, як може людина наблизитись до Бога, як ділами бути близькою за образом і подібністю до того, хто створив її» [1, с. 19-20].

Поширеність неоплатонізму в українській філософській думці від самого її виникнення відмічають низка дослідників, зокрема В. Горський, М. Кашуба, Д. Чижевський та ін. Неоплатонізм у його візантійському і в ренесансному варіантах продовжував відігравати провідну роль і в філософській думці України доби Відродження. В ній розвивались два напрями – містичний і ренесансний антропоцентризм та християнський гуманізм [Див. 3]. Основою обох течій був неоплатонізм, але вони відрізнялись за спрямованістю. Послідовники містичного неоплатонізму [І. Вишеньський, Ісайя Копинський, Йов Книгиницький та ін.] свою мету бачили в досягненні Царства Божого. А представники другого напрямку [зокрема К. Транквіліон-Ставровецький, М. Смотрицький, Ю. Рогатинець] надихались ідеями ренесансного неоплатонізму і «громадянського гуманізму». Особливо виразно пов'язана з гуманізмом неоплатонічна традиція яскраво проявляється в творчості Кирила Транквіліона-Ставровецького З кінця 80-тих р. р. XVI ст. він був учителем Львівської братської школи, пізніше був ректором Віленської братської школи. Автор відомих у свій час творів «Зерцало богословія» (1618), «Евангелія учительного» (1619), збірки духовних віршів «Перло многоцѣнное» (1646). В центрі його філософських роздумів – проблема Бога, його відношення до світу, буття. Дотримуючись неоплатонічного погляду на божество як джерело всього сущого, він стверджував самоцінність краси світу та людини, природи: «Чоловік

видінієм же наслаждається красоти женской и оздоби шат світлих і от камай многоцінних діамантов и от начиння золотого і сребного зрок запасе і засмакує красоту и слухом приймає смак з гласов радостетворных от пісней и музыков». [Цит. По 9, с. 45]. К.Транквіліону-Ставровецькому притаманне радісне і світле світосприймання оточуючого світу як «невимовно красивого». Виходячи з неоплатонічного вчення про еманацию, він наголошує на божественному походженні земної краси. Як творіння всеблагого Бога, світ природи є прекрасним і гармонійним. Основою її, на думку мислителя, є загальна гармонія, що існує в природі. Ця гармонія досягається завдяки злагодженому існуванню чотирьох стихій: води, землі, повітря і вогню. Гармонійна взаємодія цих чотирьох елементів полягає в тому, що «одна стихія другої преподаєть свого квалітатіс: албо качества». Також К. Транквіліон – Ставровецький виділяв і певні суперечності, «противності», які є закономірними і входять в гармонію світу. У вченні про взаємодію елементів та наявності суперечностей проявляється тенденція до пошуків внутрішніх закономірностей природи, джерела її руху.

Загалом філософська концепція К. Транквіліона-Ставровецького була пронизана ідеями ренесансного неоплатонізму. Також він висував у своїх творах «Зерцало богословія», «Евангеліє учительное» і новий суспільний ідеал. Мислитель вважав, що матеріальний достаток, який створений працею власних рук, розуму, завдяки «художеству» або «земледельству» є цілком виправданим з моральної точки зору. У повсякденній трудовій діяльності на користь суспільства, пізнанні, творчості філософ бачив сенс життя.

Філософські ідеї К. Транквіліона-Ставровецького й інших представників діяльнісного, якщо так можна сказати, напряму, софійні – бо метою їхніх філософських пошуків є досягнення мудрості, відповідь на сенсожиттєві питання. Проте сенс життя людини вони бачать на основі глибокої віри в активній життєвій позиції, пізнанні світу, творчості, досягнення свободи особистої, свободи суспільної, за яку людина повинна бути готовою боротись. У цьому полягає призначення людини як творіння Божого.

Представники ж містичної течії, що спиралась на ідеї ісихазму, мету філософствування бачили у відкритті шляху сходження людини до Бога, досягнення інтуїтивного осягнення Бога, святості. Ці ідеї особливо яскраво виражені у творчості І. Вишенського. Листи мислителя та інші його твори свідчать, що він був добре обізнаний не тільки з творами візантійських богословів, особливо з «Ареопагітиками», що здійснили величезний вплив на його філософію, але й із творами Прокла. У трактуванні матерії як похідної від Бога, що залежить від нього і керується ним, помітно вплив неоплатонівського трактування вчення Платона про «ідею». Також до проблеми сутності людини І. Вишенський підходить з позицій неоплатонізму. Людина поєднує в собі дух і тіло, є єдністю духу і тіла. Людський розум містить у собі відблиск Божественної мудрості. І тому людина здатна піднятись до справжньої мудрості – Божественної істини, «таїнства правди», але тільки через містичний екстаз. Критерієм істини він вважав

вічність, непорушність, самототожність, абсолютність. Мета божественних істин – утвердження їх у духовній сутності людини, в суспільстві. Через людський розум божественні істини входять у життя людини. І.Вишенський вищою метою вважав духовне вдосконалення людини, а шляхом до нього – глибоку віру, заглиблення в зміст Св. Письма, чернече життя. Сутність спасіння, стверджує І.Вишенський, досягається мирянином шляхом безпосереднього спілкування з «божою правдою». Необхідна умова спасіння – єдність віри і вчинків людини. Концепція І.Вишенського, скеровуючи духовне єство людини на осягнення божественної істини як найвищої мудрості шляхом релігійного екстазу, не замикає людину в містицизмі, а вводить її в сферу боротьби проти зла, за утвердження добра. «Вишенський збуджував у людині сумління, повертаючи її духовне єство до осягнення закладених у божественних істинах моральних цінностей, надаючи їм конкретної історичної визначеності в умовах суспільного життя та ідеологічної боротьби на Україні в XVI-XVII ст. [10, с. 124 – 125]

Філософські концепції ренесансних мислителів просякнуті софійністю, але втрачають цілісність, єдність людського буття – особистого, духовного, суспільного. Особистість ніби розривається між світом земним і світом небесним, активною життєвою позицією, пізнанням світу, громадянськістю, творчістю і аскезою, молитовною зосередженістю, відлюдництвом.

Поєднати відокремлене, відновити цілісність погляду на світ і людину, повернути у філософію розуміння, як писав С.Б. Кримський: «...софійності буття як наповненого та одухотвореного Божественним Логосом...», зумів Г. Сковорода. Вже М.В.Кашуба, низка інших українських філософів відзначали, що він є послідовним продовжувачем неоплатоністської традиції в філософії України. Спільне завдання у неоплатоніків та в Г.С. Сковорода – вказати людині на шлях спасіння в добу кризи, девальвації, знань. Через самопізнання – наближення до Бога. Г.С. Сковорода продовжує традиції неоплатонізму, що в українській філософії ще з часів Київської Русі, пізніше – у мислителів доби Ренесансу, поєднуються із софійністю. Як уже було сказано, софійність української філософії спирається на традиції неоплатонізму. Саме візантійський та ренесансний неоплатонізм надали софійності української філософії адекватний спосіб осмислення світу, філософствування, відповідні форми виразу. Тому і софійність філософії Г.С. Сковорода знаходить, як і у мислителів попереднього періоду, опору в неоплатонізмі. У його філософії гармонійно поєднуються античний неоплатонізм із платонізмом візантійським та ренесансним. Це зумовлювалось прагненням мислителя поєднати Слово і Вчинок, узгодити філософію з практикою повсякденного життя людини.

В філософії Г.С.Сковорода Бог є світлом. В «Іконі Алквіадській» він пише: «И рече Бог – Слушай, Моисей! Пушай будет солнечный свет фігурою моею! Оно станет показывать перстом истину мою, сияющую в тленой вашей натуре, невероятную смертным!» [11, с. 18]. Христа називає полум'ям,

світлом. У філософії Г.С.Сковороди, як і у неоплатоників, Бог виражається і в символах полум'я, світла, мудрості, в яких розкривається душа людини, яка прагне до Бога. «Пізнай самого себе»_ повторює за Сократом Г.С. Сковорода. Пізнати себе, щоб відкрити в собі дійсно істинну духовну безсмертну людину, а через неї – Бога. Цьому присвячений весь його твір «Наркіс». Мета філософствування – самопізнання для відкриття в собі істинної людини, пізнання Бога. Але, щоб цього досягти, треба філософствувати з позицій віри. Г. Сковорода – перш за все християнський мислитель. «Начало премудрості – разумети Господа. Если хочеш что-либо познать и уразуметь, долино прежде взойти на гору ведения-Божия. Там-то ті, просвещен і тайніми божества лучами, уразумееш, что захочеш» [11, с. 184].

З неоплатонізмом, навіть із містичними напрямками неоплатонізму, зближує Г.С. Сковороду відверто містична орієнтованість його філософії. В низці творів він виражає своє бачення призначення філософії як засобу самопізнання для досягнення містичного екстазу, преображення, обожнення людини. «Но как же может так быть, чтобы человек преобразился в солнце?... Солнце есть источником. Какое же и не человек божий солнцем? Солнце не по лицу, но по источничей силе есть источником. Тако и человек божий, источающий животворящие сперум и лучи божества испускающий, есть солнцем, не по солнечному лицу. Но по сердцу» [11, с. 177]. В процесі обожнення людина стає трансформатором, провідником Божественного світла і цим одухотворяє світ.

Філософствування з позицій віри для наближення душі до Бога, її очищення, обожнення – це точка зору, яка є характерною для релігійного філософа, навіть містика. І зближує з неоплатонізмом Г. Сковорода відверто містична орієнтованість і призначення філософії як засобу самопізнання для досягнення містичного екстазу, преображення, обожнення людини. В біографії Г.С. Сковороди 1794 року так описується життя мислителя – мислення, роздуми, насолода природою, молитви. «Не орю убо, ані сію, ані купую, ані воінствую – так писав он другу своему из пустыни, отвергаю же всякую житейскую печаль. Что убо дею? Се что, всегда благославяще Господа, поем воскресение Його. Учуся, друг мій, благодарности: се моє діло! Учуся быть довольным о всем том, что от Промысла Божия в жизни мне дано. Неблагодарная воля есть ключ адских мучений, благодарное же сердце рай сладостей» [11, с. 466]. Яка ж мета Г.С. Сковороди? Для православного християнина шлях до спасіння іде через Церкву, а Г.С.Сковорода до неї ставився досить скептично. Найбільше значення надавав святому Письму – Біблія для нього є третім світом, символічним світом, що дозволяє йти до мудрості. «Евангеліє твоє есть зажженный фонарь, а Ты в нем светом. Вот единственное средство для избежания обмана и тем – незнания!» [11, с. 184]. Шлях до істинної людини – віра в святе Письмо. Але як знати, що розумієш його правильно, як проникнути в його суть? Інтелектуальне, понадчуттєве споглядання, звертання до глибин душі і знаходження там істини. Тут Г. Сковорода саме з неоплатоністських позицій утверджує пріоритет інтуїтивного осягнення сенсо-

життєвих істин, премудрості. «В сравнении сея премудрости все световыи мудрости не иное суть, как рабскія ухищрения» [11, с. 185].

Софійність, як характерна риса української культури і її стрижня – філософії, свій найбільш яскравий вираз знайшла у філософії Г. С.Сковороди. С.Б.Кримський пише: «Він один із перших у новоєвропейській цивілізації утвердив феномен мудрості, якого після античних часів заступив усеохопний проект розсудливо-механічного тлумачення всього сущого, розгляду істини в її відриві від добра і краси. У проповіді філософа на перший план висувається ідея смислонаповненості самого буття, того софійного початку життя в її просвітленості надією та гармонією, який в українському менталітеті був ідейним мотивом протистояння хаосові, «пільмі зовнішній» ворожих сил зла, іноземного гніту і навал» [7, с. 155]. Мислитель шукає шлях до мудрості, дійсної повноти буття людини, необхідною умовою якої є свобода, перш за все свобода духу, що прагне до висот. Він виходить за конфесійні межі, піднімаючись до єкуменічної єдності віри містиків, що прагнули до поєднання душі з Богом. Вплив неоплатонізму на Г.С.Сковорода є таким, як і на філософів італійського Ренесансу. Неоплатонічні ідеї виступають основою гуманізму, віри в можливість досягнення людиною висот духовності через самовдосконалення. Філософ наголошує на первинності власної зусилля, філософствування, аскетизму в справі очищення душі, сходження до духовності, вільному польоті душі людської до Бога.

Філософія Г.С.Сковороди виступає як рефлексія вільної людини над своїм буттям і своєю свободою, шляхами її досягнення і збереження. Він осмислює світ, людину, суспільство з позицій вільної людини. «Філософія – це самосвідомість вільної людини. Свобода не пізнається індивідом, а демонструється на прикладі власного мислення і поведінки, в конкретній дії, вчинку. Самосвідомість вільної людини може бути тільки її самовиразом, формою її самореалізації, чисто творчим актом.... Сковорода, як і Сократ, уособлює саме таку місію філософії, він дивиться на світ очима вільної людини, і бачить його таким, яким не бачить його жодна наука» [8, с. 50].

Свободу Г.С. Сковорода розглядає перш за все як свободу духовну, внутрішню. Не лише і не стільки від суспільних умов, обмежень, а від примусу і поневолення власними пристрастями, сваволею. Для мислителя вільна людина – це людина, вільна від поневолення спокусами і принадами «видимого світу». Як би ми сказали зараз, свобода від вірусу споживацтва, ненажерливості. Ця свобода дає їй сили уникати несвободи суспільної, втікати від пасток, які світ ставить на її душу, самість. «Духовна людина» здатна розуміти і сприймати серцем вищі цінності, реалізувати їх у своїх вчинках і житті. Тим самим, реалізуючи свою свободу, вона утверджує і захищає свободу інших. Якщо козаки боролися за свободу зброєю, то Г.С.Сковорода – думкою, словом.

Філософія Г.С. Сковороди є філософією вищої, екзистенційної свободи людини. Тільки та людина, вважає філософ, що досягла справжньої духовної свободи, здатна утверджувати свободу в житті сус-

пільному. Мислитель пише: «И воином кто рожден, дерзай, вооружайся! ...С природою скоро научишься! Защищай земледельство и купечество от внутренних грабителей и внешних неприятелей. Тут твое счастье и увеселение. Береги звание, как око. Что слаже природному воину, как воинское дѣло? Закалать обиду, защищать страждущую и безоружную невинность, заступать общества основание – *правду* – сей есть его пресладкий завтрак, обѣд и ужин. Не бойся: с Богом легко тебе будет несть голод, жажда, холод, жар, бессонницу, кровокаплющая раны и самый страх смертный...» [11, с. 437-438].

У концепції «сродної праці» мислитель поєднав свободу особи і служіння суспільному благу. Людина реалізує себе, вільно вибираючи шлях у житті, професію, спосіб життя. Пізнає його, заглиблюючись в душу і відкриваючи талант, даний їй Богом на користь собі й іншим. І тоді, виконуючи свою працю, людина вдосконалює себе, світ, приносить благо собі і ближньому. Свободна праця за покликанням, за Г.С.Сковородою, стає джерелом щастя людини і розвитку суспільства. «Прибыль не есть увеселение, но исполнение нужно с телесных, а если увеселение, то не внутреннее; родное же увеселение сердечное обитает в делании сродном. Тем оно слаже, чем сроднее.... душу веселит сродное делание» [11, с. 430]. Саме в «сродній праці» мислитель вбачає можливість суспільного прогресу. Самопізнання, моральне самовдосконалення, «сродну працю» він вважав найважливішими чинниками подолання суспільної несправедливості.

Г.С. Сковорода утверджує ідеал свободи особи, свободи від примусу і насильства. Мислитель на перший план у своїй філософії висуває проблему свободи, перш за все свободи духовної, особистої, як основу і запоруку свободи суспільної. «Г. Сковорода звів її на майже космічний рівень, виділивши головну опозицію, яка керувала його життям – «Світ ловив мене». Не якісь конкретні обставини, структури чи умови, але увесь світ у цілому прагнув поневолити, «ловив» філософа. І коли філософові вдалося досягти свободи – «не впіймав», то це означає, що він таки досяг і зумів розгадати таємницю свободи, або ж. принаймні, вірив, що розгадав, досяг» [12, с. 66].

Висновок

С.Б. Кримський підкреслює, що «.. для української духовності типовим є намагання злитися з буттям, увійти в його склад. Цим, зокрема, пояснюється особливе, акцентоване значення в інтелектуальному житті України практичних та моральних аспектів духу» [6, с.166-167]. І саме в філософії Г.С. Сковороди софійність української культури знаходить свій вираз у цілісній філософській концепції. Пізнаючи себе, людина відкриває в собі «істинну людину», духовну, що здатна через «сродну працю» служити суспільному благу, одухотворяючи світ, як вільна людина, поширюючи і утверджуючи свободу, досягати повноти буття земного і вічного. І саме філософія думок і життя Г.С. Сковороди, її софійність здатні стати опорою нашої духовності.

Список літератури

1. Антична культура і вітчизняна філософська думка. – К.: Наукова думка, 1990. – 155 с.
2. Дротянко Л.Г. Наука як феномен культури у філософській спадщині С. Б. Кримського. // Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія. – К., 2015. – №2 (22). – С. 10-14.
3. Кашуба М. Г.Сковорода і неоплатонівські традиції в Україні // Спадщина Григорія Сковороди і сучасність. – Львів, вид. «Світ», 1996. – С.56-60.
4. Кримський С. Софійная основа сакральной топографии древнего Киева // С. Крымский. Мудрецы всегда в меньшинстве. – К.: Изд. Дом Д. Бурого, 2012 – С. 111-149.
5. Кримський С. Під сигнатурою Софії / С. Кримський. – К. Вид. Дім «Киево-Могилянська академія», 2008. – 109 с.
6. Кримський С. Українська культура та її базові архетипи // С. Крымский. Мудрецы всегда в меньшинстве. – К.: Изд. Дом Д. Бурого, 2012. – С. 156-180.
7. Кримський С. Філософ, якого «не спіймав світ» // С. Кримський. Збірник науково-публіцистичних і філософських статей – Київ, Либра, 2010. – С. 464.
8. Оноприенко В.И. Антропологическая направленность творчества Григория Сковороды. // Філософія серця Григорія Сковороди і сучасність. – К.: МАУП, 2006. – 136 с.
9. Пашук А.І. Иван Вишневский – мислитель і борець. / А.І.Пашук. – Львів: Світ, 1990. – С. 173.
10. Паславський І.В. З історії розвитку філософських ідей на Україні в кінці -першій половині ст. // І.В. Паславський – К.: Наукова думка, 1984. – 127 с.
11. Сковорода Г. Повне зібрання творів. Т. 1, 2 / Г. Сковорода. – К.: Наукова думка, 1972. – 531 с.
12. Стеценко В., Галуйко Р. «Людиновимірність» української традиції філософії релігії. // Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія – К., 2013. – № 2 (18). – С. 66-71.

А.А. Матюхина

С.Б. КРИМСКИЙ ПРО СОФИЙНОСТЬ ФИЛОСОФИИ Г. СКОВОРОДА

В статье, на основе философской концепции С.Б. Крымского, рассматривается софийность философии Г.Сковороды как результат развития украинской философии.

Ключові слова: Г. Сковорода, С.Б. Кримський, софійність, человек, духовность, свобода.

O. Matyukhina

S. KRYMSKY'S INTERPRETATION OF SOPHIA-GOD'S WISDOM IN PHILOSOPHY OF H. SKOVORODA

In the article, on the basis of S. Krymsky's philosophical conception of Sophia-God's wisdom in philosophy of H. Skovoroda as a climax of Ukrainian philosophy is analyzed.

Keywords: G. Skovoroda, Sophia-God's wisdom, personality, spirituality, freedom.